



Handläggare  
Kvalitetsutvecklare, Caroline Andersson  
Tfn 0980-705 46

Till Statens kulturråd,  
Skapande skola

Kiruna kommun ansöker om medel för ett långsiktigt projekt

## **”Elevernas delaktighet i Kirunas stadsflytt med hjälp av dans och arkitektur ”**

### **Handlingsplan 2014-2015 för att stärka kulturens roll i Kiruna kommuns skolverksamheter**

#### **Bakgrund**

Enda sedan Kirunas bildande vid förra sekelskiftet har kulturen haft en betydande roll. Den satsning på konst som disponent Hjalmar Lundbohm gjorde vid uppbyggandet av staden har levt kvar t ex genom kommunens årliga Hjalmar Lundbohmsstipendium. Under stadens andra halva av sitt ”liv” har också musiken och teatern fått en betydande roll med aktiva musik- och teaterföreningar, som vid sidan av kulturskolans verksamhet, uppmuntrat och stöttat Kirunabor i alla åldrar som vill satsa på att utöva kultur på olika sätt. Under de senaste åren har också dansen fått en allt större roll bl a genom att kulturskolan anställt danslärare och att personal i så väl grundskolan som grundsärskolan i samband med projektet *Dans och lärande* gått utbildningar för dans didaktik samt att danslärare under projektet arbetat aktivt med alla skolor i kommunen.

Kiruna kommuns totala yta är 20 000 kvadratkilometer. Från kommunens västra gräns, Riksgränsen, till kommunens östra del med Saivomuotka är det 370 km. I hela kommunen finns ca 23 000 invånare. Totalt i förskoleklass och grundskola finns det ca 2 460 barn. Kommunens grundskolor är 12 till antalet, till detta kommer två statliga sameskolor samt tre fristående skolor.

Inte bara samarbetet mellan grundskolorna är viktigt utan även mellan förskolan och grundskolan. Efter att skolans personal deltagit i utbildningar i dans i skolan har även förskolorna satsat på att utbilda personalen för att få in dansen redan i förskolan som en naturlig uttrycksform och siktet är nu inställt på att barnen från förskolan ska kunna *dansa in* i förskoleklassen och grundskolan.



Mycket av kompetensen för att få barn och ungdomar att utveckla olika uttrycksformer genom musik, dans och bild finns hos kommunens kulturskola och förstås är samarbetet mellan kommunens skolor och kulturskolan en mycket viktig del.

I Kiruna kommun har vi förutom vår svenska kultur också tre av de kulturer som hör till våra nationella minoriteter - samiska, meänkieli och finska. Genom ett samarbete mellan de kommunala skolorna, sameskolan och fristående skolor kan utbytet mellan våra olika kulturer utvecklas men också visa på våra likheter. Detta blir kanske extra viktigt i den stadsomvandling som vi alla berörs av då "gamla" miljöer försvinner och nya ska byggas upp. Nya miljöer där dagens barn ska växa upp och leva sitt vuxenliv tillsammans. Vår förhoppning är att vi ska kunna göra barnen mer delaktiga i Kirunas stadsflytt och hjälpa dem att utveckla sin identitet genom att koppla arkitektur till dans. Med stöd av koreografer till de lärare som deltagit i utbildningar i dans tror vi att de kan utveckla arbetet med kulturen i skolan vidare och att detta arbete kan bidra till barnens förståelse för och trygghet i den samhällsomvandling som pågår.

För att stärka minoritetsspråken arbetar Kulturskolan på uppdrag av Fritids och kulturnämnden genom en Kulturplan. Kulturplanens mål är att alla barn och ungdomar inom Kiruna kommun ska få ta del av kultur genom att se föreställningar samt genom eget skapande oavsett bostadsort, skola och sociala skillnader. Det lokala kulturarvet samt minoritetsspråken skall finnas med i all kulturverksamhet. Under det gångna året har elever sjungit på samiska, meänkieli samt finska i skolföreställningar där även dansen varit en del av innehållet.

Barn och utbildningsförvaltningen köper årligen in föreställningar för skolföreställningar. Samverkan sker genom Kiruna musik och teaterförening i inköp av föreställningar

Kiruna vill skapa en attraktiv kommun där barn och ungdomar ges ett ökat inflytande över frågor som de uppfattar som viktiga. Genom olika uttrycksformer såsom t ex dansen kan de unga ta plats i samhället. I dansen kan man uttrycka det som inte går med tal och skrift. Dansen är en av de äldsta formerna för kommunikation mellan människor.

## **Utgångspunkter**

### ***Skolans uppdrag (Läroplanen, Lgr 11)***

*Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper. Skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen.*

*En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.*

*Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.*

*Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.*

### **FN:s konvention om barnets rättigheter :**

*Kiruna kommun vill lyfta fram elevernas rätt till yttrandefrihet och delaktighet i konst och kulturliv och vill ge eleverna tillgång till tvärkonstnärligt skapande med utgångspunkt i dans och arkitektur.*

FN:s barnkonvention och de nationella läroplanerna är viktiga utgångspunkter för Kiruna kommuns utvecklingsarbete med kultur i skolan. I dansen utgår man från barnens genuina behov av lek och rörelse, man tränar motoriken och stärker kroppsmedvetenheten. Många elever är i dag allt för stillasittande och det är nödvändigt att skolan lever upp till att erbjuda eleverna *fysisk aktivitet dagligen* som det står i Lgr 11. Institutet Dans i skolan lyfter fram rörelsens betydelse för hjärnans utveckling rent fysiologiskt. Flera forskare har den senaste tiden presenterat forskning inom detta område.

Kiruna kommun har arbetat framgångsrikt för att förankra dansen som konstform i skolorna i hela Kiruna. Det är viktigt att alla elever ska få obligatorisk dansundervisning på schemat och därigenom utforska sambandet mellan rörelse, dans och lärande.

Tack vare stöd från Kulturrådet och Skapande skola har dans i skolan kunnat implementeras i grundskolorna i Kiruna sedan 2010.

*”Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster. Den ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet” (Lgr 11).*

Ur ett historiskt perspektiv finns i Kiruna flera orsaker till traditionella könsroller. Männens arbetar i gruvan och kvinnorna har haft huvudansvaret för

barn och hushåll samt yrkesarbetat inom vård, omsorg och skola. På senare år har en förskjutning skett genom att fler kvinnor nu arbetar inom gruvan, men fortfarande finns det tydligt definierade världar för män och kvinnor.

Studietraditionen i gruvområden är av tradition inte stark.

Detta lyfter rektorerna på skolorna fram där de ser att många pojkar inte satsar på skolan då det har låg status bland pojkarna att plugga. Flickorna satsar generellt mer på skolan och når även högre resultat. Ordet ”knapsu” från meänkieli definierar sysslor och uttryck där män närmar sig traditionella kvinnoområden och dansen med dess känslotolkningar och rörelsemönster kan definieras som knapsu.

## **Kulturell identitet**

I utvecklingsarbetet med *Dans och lärande* i Kiruna har dansen som uttryck använts för att utveckla elevernas identitet, självbild och självkänsla.

Dansen kan vara en metod för att våga vara annorlunda och ett sätt att finna sin identitet. Genom att använda sig av dansen som konstform i ett obligatoriskt sammanhang får alla elever prova på att dansa tillsammans med varandra och att utveckla det övriga lärandet med hjälp av dansen. Eleverna får oberoende av kön och klasstillhörighet dansa tillsammans. Genom dansläraren Johanna Dovens examensarbete ”Elevers upplevelser av Dans i skolan - en kvalitativ studie om Dans i skolan ur ett elevperspektiv” (2011) har det framkommit att genom dans i skolan främjas elevernas samarbetsförmåga. Studien bygger på deltagande observationer med videoinspelning, gruppintervjuer samt bildanalys med elever från Kiruna kommun. Eleverna uttrycker själva att det allt eftersom blir naturligt att dansa med varandra utan hänsyn till kön och denna förändring över tid har Johanna även sett i praktiken. Ju mer dans eleverna har desto mindre fördomar och attityder mot dansen finns bland pojkar och flickor. Eleverna har nu förebilder hos sina äldre kamrater som dansat föregående år och det bidrar till att dansen blivit ett naturligt inslag i schemat och de deltar med lust. När eleverna lär känna sig själva och varandra på andra vis genom dansen kan också motivationen till lärandet öka, till exempel dansa matematik och arbeta med dans och språk, vilket flera lärare berättar om. Danslärarna möter i sin undervisning elever som har andra modersmål än svenska. Dessa elever har genom dansen och sin egen kropp fått chansen att utvecklas vidare i sin språkutveckling och identiteten stärks. Grundsärskolans pedagoger ser nya sidor hos sina elever i deras möten med dansen. Dans är ett viktigt språk konstaterar många lärare och pedagoger.

## **Kirunas framgångsrika utvecklingsarbete med dans i skolorna**

Att Kiruna som trots långa avstånd mellan skolorna lyckats introducera obligatorisk dansundervisning på schemat i alla kommunens skolor har nu väckt intresse hos flera kommuner i landet.

I Kiruna finns nu verksamma professionellt utbildade danslärare och en väl fungerande strategi har utvecklats för att introducera, förankra och vidareutveckla dansen som konstform i skolorna. Sedan flera år tillbaka har kommunen fått hjälp från Institutet Dans i skolan och i nära samarbete med Danslärarutbildningen i Piteå, Luleå tekniska universitet. Danslärarstudenter medverkar kontinuerligt under praktikperioder och ger workshops till skolelever i Kiruna. I många kommuner är det mycket svårt att få tag på danskompetens.

Det viktiga nätverksbyggandet har gjort det möjligt för Kiruna att hålla en hög kvalitet i utvecklingen av dans i skolan och danskonsten. Kontinuerligt har man arrangerat dansföreställningar i Kiruna och intresset för dans som scenkonst ökar.

Tidigare var det ytterst få besökare i danspubliken när t. ex Norrdans gästade Kiruna i dag fylls Nåjdensalen på Folkets hus eftersom ett spännande publikarbete har utvecklats. Dansande elever från olika skolor i Kiruna brukar ofta inleda dansföreställningarna och då kommer föräldrar och övriga intresserade som publik och när de sett barnen dansa får de också ta del av de professionella dansarnas föreställning.

Ett kunskapsbildningsarbete är nödvändigt för att utveckla intresset och stärka danskonsten. Samverkan mellan bredd och elit har blivit ett signum i Kiruna. Viktiga faktorer i utvecklingen av dansen i skolorna och dansen som scenkonst i Kiruna:

### **Förankringsarbetet: att synliggöra de konstnärliga processerna i mötet mellan danskonstnärer och skolelever**

Dansen är ett relativt nytt konstområde i skolan och det omfattande förankringsarbetet i skolorna är nödvändigt för att danskonstnärerna ska kunna nå eleverna på bästa vis. I Kiruna har kommunen i nära samarbete med Institutet Dans i skolan utvecklat en särskild strategi för detta. Ett exempel är att 25 lärare i Kiruna har gått en högskolekurs i dans i skolan – didaktik, 7,5 hp. Nu under läsåret 2013-14 går en stor grupp förskollärare också en högskolekurs i dans. Resultatet har blivit att förskole- och grundskolelärarna i Kiruna har en stor förståelse för dansen som konstform såväl teoretiskt som praktiskt eftersom de själva fått möjlighet att fördjupa sig i dansen.

### **Hög kompetens på danslärare och koreografer:**

När t.ex den franske koreografen Stephane Imbert arbetade med en tredjeklass i Triangelnskolans kunde klassläraren finnas med som det viktiga stöd som behövs när eleverna fördjupar sig i inlevelse och uttryck. På detta vis blir ett besök av en danskonstnär inte bara ett projekt som avslutas utan läraren har själv fått kunskap att gå vidare i samtal och reflektioner om det konstnärliga arbetet tillsammans med eleverna.

### **Helhetssyn på dansen:**

Eget utövande, se föreställningar, analysera och att få skapa själva.

### **Samverkan**

Kiruna har hittat en bra metod för att förankra dansen i alla skolor. Modellen för dans i skolan – verksamheten i den stora kommunen Kiruna är ett nära

samarbete mellan lärare, danslärare och danskonstnärer i nära samverkan med rektorer, skol- och kulturförvaltning, politiker och Institutet Dans i skolan.

### **Dans i skolan–biennalen i februari 2012**

Biennalen anordnades i den vackra midvintern i februari 2012 i Kiruna och för många deltagare som rest långt blev det tillfälle till inspiration, ny kunskap och erfarenhetsutbyte.

Det finns ett stort behov av nationella mötesplatser för kunskapsbildning inom området kultur i skolan och särskilt för utvecklingen av dans i skolan i de svenska skolorna.

Under Biennaldagarna arrangerades 16 olika workshops och seminarier. Där lyftes fram olika exempel på dans i skolan–verksamhet från många olika skolor och kommuner runt om i landet och exempel från Frankrikes dans i skolan arbete fick man också ta del av.

Svenska moderna dansare, streetdansare och dansare från bl.a Operabaletten och GAGA dansare från Batshevas danskompani i Tel Aviv medverkade tillsammans med danslärarstudenter, lärare och elever.

Många deltagare var mycket nöjda med blandningen mellan teori och praktik och många var särskilt imponerade av att det fanns många högskolor representerade i Biennalen.

Det är viktigt att nationella Biennaler inte enbart arrangeras i de stora kommunerna och många deltagare vill gärna återkomma till Kiruna för kunskapsbildning. Institutet Dans i skolan talar om att eventuellt göra Kiruna till ett ”skyltfönster” för det nationella utvecklingsarbetet dans i skolan. Redan till sommaren 2014 kommer troligtvis en forskningskonferens och en sommarakademi arrangeras i midnattssolens land i Kiruna. Många internationella danskonstnärer vill gärna skapa dans på de nordliga breddgraderna.

### **Projektet - Elevernas delaktighet i Kirunas stadsflytt med hjälp av dans och arkitektur**

I projektet ”Elevernas delaktighet i Kirunas stadsflytt med hjälp av dans och arkitektur” betonas elevernas delaktighet och eget skapande högt. Under läsåret 2013-14 har Kiruna inte sökt medel från Skapande skola utan har på egen hand vidareutvecklat dans i skolan – verksamhet i grundskolorna. Dessutom har kommunen introducerat dansen under professionell ledning i förskolorna. Ett omfattande kunskapsbildningsarbete äger rum just nu för att de allra yngsta Kirunaborna ska få möta dansen som uttrycksform. Detta sker genom att professionella danskonstnärer dansar med förskolebarnen.

Personalen vid förskolorna fördjupar sig i de konstnärliga processerna och en stor grupp förskollärare går högskolekursen Dans i förskolan – skolan, 7,5 hp. Istället för att förskollärarna ska behöva åka söderut så ger Luleå tekniska universitet (LTU) och Danslärarutbildningen kursen i dansdidaktik i Kiruna.

Ett spännande utvecklingsarbete har startats i Kiruna för att involvera de allra yngsta tre-, fyra- och femåringarna i de konstnärliga processerna och deras rättighet till delaktighet.

Dansen har tidigare varit ett utforskat språk i Kirunas förskolor.

Utgångspunkten är barns genuina behov av lek och rörelse och dans. Med den utbildade danslärare som engagerats har förskolebarnen fått prova på dans och utveckla sitt lärande genom dansen. Barnen har fått möjlighet att genom dansen utveckla sin skapande kreativitet, använda dansen som språk för att uttrycka sina känslor, bearbeta upplevelser samt befästa kunskaper de tillägnat sig i andra sammanhang. I dansen kombineras kropp, själ och intellekt till en helhet för barnen.

Kiruna kommun tar ett stort ansvar för att erbjuda förskolebarnen dans kontinuerligt i förskolan. En medveten strategi att motverka cementerade könsroller har resulterat i att beslutsfattare, förskolechefer, rektorer och lärare vill att dansen ska komma in tidigt i barnens liv.

I grundskolesatsningen *Dans och lärande 2010 – 2013* involverades inte förskoleklasserna. Nu vill Kiruna att barnen som redan utvecklat dansen till ett viktigt språk i förskolorna ska få dansa in i grundskolan. Därför vill man erbjuda alla förskoleklasser att få möta dansen som uttrycksform läsåret 2014-15. För att detta ska vara möjligt söker kommunen medel från Skapande skola.

I Kirunas nya långsiktiga Skapande skola - projekt kommer eleverna att få använda sig av flera uttrycksformer och med hjälp av utövande konstnärer, arkitekter, isskulptörer och danskonstnärer stärka sin kunskap och utveckla sitt eget skapande.

Utgångspunkten är FN:s konvention om barns rättigheter som slår fast barns rätt till yttrandefrihet och delaktighet i konst och kulturliv.

Kiruna kommun är en kommun i ständig rörelse och med siktet inställt på förändring. Gruvnäringen har stor betydelse för Kiruna och hela Malmfältet. LKAB i nära samarbete med Kiruna kommun visar ett stort ansvar för skolutveckling. Självklart vill man utveckla världens bästa skola i Kiruna och Institutet Dans i skolan har i det sammanhanget argumenterat för *Världens bästa skola* men aldrig utan kultur och särskilt inte utan dans.

I Kiruna inser man att det är nödvändigt att utveckla en attraktiv uppväxtmiljö för barn och unga och det gör man naturligtvis genom att stärka kulturen i skolorna och i det övriga samhället.

Barnen och ungdomarna i Kiruna måste visa vägen med sin kreativitet och lust att skapa nytt och förändra. Kiruna står inför en enorm utmaning när hela stan ska flyttas ”stadsflytten” och under läsåret 2014-15 vill skolorna i Kiruna arbeta med begreppen: identitet, centrum och periferi med hjälp av dans och arkitektur.

Detta ska ske genom ett gränsöverskridande arbete mellan det kinestetiska rörelsesinnet, dansen som konstform och genom att uppöva förmågan att se, känna på och reflektera över den yttre och inre miljöns form, färg och funktion. Med hjälp av ett starkt elevperspektiv i skapandeprocesserna tillsammans med professionella utövare utvecklas elevernas egna idéer. Redan nu har fyra- och

femåringar i Kiruna visat i Kiruna stadshus några smakprov på *hur man kan flytta en stad med hjälp av dans och bild*.

## **Syftet med projektet - Elevernas delaktighet i Kirunas stadsflytt med hjälp av dans och arkitektur**

### **Sammanfattning**

- Att de unga Kirunaborna, eleverna i skolorna får tillgång till konstens specifika kunskapsinnehåll
- Att eleverna från förskoleklass till årskurs 9 får fördjupa sig i ett tvärkonstnärligt utvecklingsarbete ”stadsflytten i Kiruna” i nära samverkan med arkitekter, bildkonstnärer, koreografer, danslärare och klasslärare.
- Att eleverna på låg – och mellanstadiet utvecklar projektet identitet, centrum och periferi tillsammans med elever från olika skolor i Kiruna och med Västerholms Friskola i Skärholmen
- Att processen av de tvärkulturella projekten dans och arkitektur presenteras vid Dans i skolan – Biennalen i Skellefteå och Piteå i oktober 2014
- Att elever från alla stadier i Kiruna presenterar sina idéer och skapande processer i Stadshuset i Kiruna våren 2015 och visar att elevernas delaktighet är nödvändig för samhällsutvecklingen

## **Plan för Förskoleklass – årskurs 9 för läsåret 14/15**

**Förskoleklasserna** kommer att få dansa in i skolan och få dansundervisningar kontinuerligt varje vecka hela läsåret under ledning av professionellt utbildade danslärare. Fokus ligger på kroppsmedvetenhet, fantasi, uttryck-inlevelse, bildspråk och samarbete. Utvecklingsarbetet genomförs med ett medvetet genusperspektiv för att motverka traditionella attityder.

F-klass eleverna kommer också tillsammans med övriga lågstadieelever få möta en koreograf och en arkitekt för att utveckla kunskapsinnehåll och eget skapande i projektet ”*Stadsflytten*”.

### **Lågstadieeleverna**

Lågstadieelevernas arbete under 2014-15 har fokus på identitet, centrum och periferi. I detta utvecklingsarbete får eleverna fördjupa sig i olika uttryck, bild, form, dans och design.

Eleverna får ta del av andra elevers upplevelser i skapande processer i Kiruna men också i andra miljöer. Det är viktigt att våra *nya svenskar* och eleverna i Västerholms Friskola i Skärholmen får möta ursprungsbefolkningens, samernas, kultur och t.ex genom dans och koreografi få gestalta renen, järven och norrskenet. Samtidigt får samebarnen och andra lågstadieelever i Kiruna ny



kunskap om t.ex afrikansk eller turkisk musik och dans och den internationella kultur som barnen i Västerholms Friskola i Skärholmen har.

Kiruna kommun och Västerholms Friskola samverkar med Institutet Dans i skolan för att förankra och genomföra det gemensamma långsiktiga projektet kring, *identitet, centrum och periferi* och för att utveckla formerna för dokumentation av projektet. Två partnerskolor i Kiruna, Sameskolan (statlig skola ) och Vita vidderens barnskola (friskola) och eventuellt också andra skolor engageras.

### **Mellanstadiet**

*Identitet, centrum och periferi* utvecklas vidare av mellanstadieelever långsiktigt genom att eleverna får skulptera, dansa, analysera skapande processer med hjälp av film, bild och koreografier där begreppen identitet, glesbygd, nomad, storstad, förort används i processen.

Elevernas delaktighet i "Stadsflytten" med det egna skapandet resulterar i presentationer av skapande processerna i Stadshuset i Kiruna våren 2015 tillsammans med elever från skolor i Kiruna, Stockholm inklusive Skärholmen. Här kommer fantasi och eget skapande stå i centrum och eleverna ska också få använda de olika uttrycksformerna som metod för språkutveckling. (koppling till modersmålet)

**Högstadiets årskurs 7** kommer få utveckla de estetiska lärprocesserna med hjälp av dans, matematik och arkitektur genom att bl.a dansa geometri, mängdlära och procentsatser under ledning av professionell danslärare i samarbete med matematiklärare och arkitekt.

**Högstadiets årskurs 8 och 9** kommer i projekt att få fördjupa sig i de konstnärliga processerna och skapa dans tillsammans med en professionell koreograf enligt den franska modellen få utveckla sin egen identitet och annorlundaskap tillsammans med den franske koreografen Stephane Imbert. Utgångspunkt kommer vara koreografiska och konstnärliga signaturer : Merce Cunningham, Pina Bausch och bildkonstnärerna Pablo Picasso och Fernand Léger, och arkitekter såsom Arthur von Schmalensee, Ralph Erskine och erkända issskulptörer från Ice Hotel i Jukkasjärvi.

Dans är ett utmärkt språk för att överbrygga gränser mellan människor och kulturer. Att dansa varandras danser är att ta del av varandras kulturer. Att också utveckla det kinestetiska sinnet tillsammans med andra uttrycksformer i bild och skulptur ger eleverna utmärkta möjligheter till lärande i till exempel matematik, historia och språk. Dansen och bild- och formskapandet ger många möjligheter som inte det verbala kan ge. När eleverna skapar tillsammans ökar förståelsen för och delaktigheten med varandra.

Snart kommer hela Kiruna flyttas och en helt ny miljö ska ta form. Nya Kiruna måste skapas med hjälp av de unga Kirunaborna och med hjälp av ett långsiktigt Skapande skola-projekt kan elevernas delaktighet tas tillvara.

## Professionella kulturaktörer

Kiruna kommun utvecklar det tvärkulturella projektet *Elevernas delaktighet i Kirunas stadsflytt med hjälp av dans och arkitektur (Stadsflytten)* i nära samarbete med det nationella Institutet Dans i skolan för att få hjälp att hitta kompetens, utveckla nätverk, utveckla samverkan mellan koreografer och danslärare, arkitekter och bildlärare och förankra projektet och de estetiska läroprocesserna i lärarlagen och ta del av kompetensutveckling inom området dans, konst och lärande.

Kirunas Skapande skola -projekt "Stadsflytten" kommer att hålla en hög konstnärlig nivå eftersom mycket kompetenta kulturutövare engageras - danslärare och koreografer. Det kommer också inspirera och utmana olika kulturskapare att få bli involverade i detta viktiga projekt där eleverna visar vägen för konstens betydelse i samhällsutvecklingen och i stadsflytten. Det krävs nyfikna, kreativa och gränsöverskridande utövare till detta som också har rätt sorts lyhördhet för elevernas idéer och skapande processer. Projektering pågår för att hitta rätt och ett samarbete med Moderna museet och Arkitekturmuseet ska påbörjas.

Några exempel på samarbetsparter som ska involveras i "Stadsflytten" :

Ice Hotel i Jukkasjärvi : Isskulptörer

Arkitekturmuseet :

Moderna museet : Intendent Maria Taube

Arkitekten Johan Celsing

Koreografen Stephane Imbert , Paris

Danskonstnärinnan Kathleen Quinlan Zetterberg

Streetdansare

Dansläraren Jenny Baldemar

Bildlärare och museopedagog

Dansforskaren och initiativtagaren till *Dansmatte på högstadiet* Ninnie Andersson

Kiruna kommun vill med hjälp av kulturen ge eleverna större chanser till utveckling och lärande och då siktar skolan särskilt in sig på följande mål enligt Lgr 11:

*Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan*

- *använda det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt.*
- *använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt ha utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.*
- *använda sig av matematiskt tänkande för vidare studier och i vardagslivet.*
- *lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt.*
- *lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.*

- *ha fått kunskaper om och insikt i det svenska, nordiska och västerländska kulturarvet samt fått grundläggande kunskaper om de nordiska språken.*
- *ha fått kunskaper om de nationella minoriteternas (judar, romer, urfolket samerna, sverigefinnar och tornedalingar) kultur, språk, religion och historia.*

## **Insatser som redan görs för att stärka kulturens roll i lärandet**

Som en stående insats för alla skolor i kommunen får också alla barn och elever minst en gång per läsår delta i ett professionellt kulturarrangemang inom musik, teater, dans etc.

Dans i skolan – Biennalen gav mersmak när det gäller intresset för dansföreläsningar.

Som nämnts i inledningen har personal i våra grundskolor och grundsärskolan deltagit i en dansutbildning under tidigare projekt med syftet att få in dansen som ytterligare en uttrycksform i undervisningen och för närvarande går flera av våra pedagoger i förskoleklass samt personal i förskolan också denna utbildning. Målet är att barnen och personalen ska känna sig mer trygga i dansen och rörelsen som uttrycksform och att det därmed ska kunna bli ett komplement till de estetiska uttrycksformer som av tradition redan har egna ämnen och kursplaner i skolan – dvs musik, bild och slöjd. Dansen har tidigare varit ett utforskat språk i Kirunas skolor. Med den utbildade danslärare som engagerats har eleverna fått prova på dans och utveckla sitt lärande genom dansen. Eleverna har fått möjlighet att genom dansen utveckla sin skapande kreativitet, använda dansen som språk för att uttrycka sina känslor, bearbeta upplevelser samt befästa kunskaper de tillägnat sig i andra sammanhang. I dansen kombineras kropp, själ och intellekt till en helhet. Genom att få möjlighet att jobba med professionella koreografer hoppas vi nu att få möjlighet att fördjupa de konstnärliga processerna hos eleverna så att nya kreativa arbetssätt, estetiska läroprocesser ska utvecklas i våra skolor. Hur kan man t ex gestalta alla känslor och tankar eleverna och alla vuxna har kring den förändring av vår närmiljö som pågår runt oss?

## **Hur Kiruna avser att arbeta för att långsiktigt stärka kulturens roll i lärandet**

Samarbetet mellan grundskolorna och Kulturskolan syftar till ett gemensamt ansvar för alla barn och ungdomars rätt till kultur i olika former. För att garantera ett vidgat synsätt på lärandet och de estetiska läroprocesserna behöver skolornas personal få möjlighet och exempel på hur dessa, på olika sätt, kan användas i ett tematiskt arbetssätt. Detta för att eleverna skall få hitta sina

lärstilar som de kanske inte hittat inom basen läsa, skriva, lyssna, tala och räkna.

Dans i skolan har tidigare varit ett relativt okänt begrepp i Kiruna kommun därför har det varit viktigt att lärarna själva får uppleva och förstå dansens betydelse för elevernas utveckling. Kompetensutveckling och förankringsarbete har genomförts kontinuerligt sedan vårterminen 2010.

Kiruna kommun tillsammans med Sameskolan och fristående skolor i kommunen samverkar med Institutet Dans i skolan. Inom kommunen organiseras också nätverk mellan personal från olika skolformer och olika verksamheter. Genom den stora satsningen på dans i förskolan får vi ett naturligt område att samarbeta mellan förskolan och grundskolan. Genom gemensamma inslag och arrangemang för barn och elever från olika skolor tror vi att elevernas identitet kan stärkas och att de får en större förståelse för varandras kulturer och historia.

## **Hur skolhuvudmannen avser att stärka samverkansformerna med kulturlivets parter**

Kiruna kommun önskar bli partnerkommun till Sveriges första danslärarutbildning som är förlagd i Piteå (vid Musikhögskolan och Luleå tekniska universitet). Kiruna kommun vill utveckla samverkan mellan den obligatoriska skolan, Kulturskolan och andra parter i kulturlivet i Norrbotten såsom Norrbottensteatern, Dans i Nord, och Norrbottensmusiken. Strävan är att alla barn och ungdomar i Kiruna kommun ska få ta del av en kulturgaranti för att få uppleva och själv utöva dans, musik, bild och teater. Det är viktigt att gemensamt arbeta för att eleverna når målen i läroplanen och kursplaner genom icke traditionella lärprocesser bland annat genom eget utövande och genom att möta det professionella kulturlivet. I Norrbotten planerar Norrbottens länslandsting att inrätta ett Dansens hus. Kiruna har uttryckt intresse för att vara en satellit i Malmfälten för att bereda möjligheter för fortsatt förankring av dansen som konstform.

## **Hur skolorna har getts tillfälle att medverka i arbetet**

I de uppföljningar som gjorts i samband med tidigare projekt *Dans och lärande* har så väl elever som personal uttryckt att de varit nöjda med att få upptäcka dansen som ett ”nytt” verktyg för kommunikation. Förutom att personalen på några av skolorna själva lyfter fram att de gärna skulle vilja ha en fortsättning på ett tvärkulturellt utvecklingsarbete med dansen som utgångspunkt så har personal och rektorer på alla skolor fått frågan utifrån detta om de är intressera av fortsatt utvecklingsarbetet och intresset har varit stort. Att förankra ett nytt kunskapsområde i skolan tar mer än tre år och steg två som nu blir det tvärkulturella projektet med dans och arkitektur kommer kunna få stor betydelse för Kirunaelevernas delaktighet.

Projektet *”Elevernas delaktighet i Kirunas stadsflytt med hjälp av dans och arkitektur”* väcker stort intresse hos såväl elever som lärare.

Vid den mer detaljerade planeringen av genomförandet kommer också elever, personal och rektorer vid deltagande skolor att delta tillsammans med lärare från Kulturskolan och Institutet Dans i skolan. I denna process kommer också eleverna att bli delaktiga då det är deras lärande och utveckling som ska stå i fokus.

Troligen kommer några workshops kunna arrangeras under våren 2014 så att eleverna får tillfälle att utveckla idéer och konkreta förslag. Elevernas idéer och reflektioner ska lyftas fram genom klassråd, elevråd och i andra sammanhang under planeringen, genomförandet och vid utvärderingen. Utvärderingen måste involvera allas röster (elever, lärare, skolledning, danslärare och koreografer) som deltagit för att projektet ska kunna vidareutvecklas starkt och långsiktigt i gemensamma samtal.

## **Långsiktigt arbete 2014-2017**

Under 2014 har Kiruna kommun bjudits in till Sveriges fjärde Dans i skolan – Biennial i Skellefteå och Piteå för att presentera de estetiska lärprocesserna inom projektet *Elevernas delaktighet i Kirunas stadsflytt med hjälp av dans och arkitektur*.

Det finns ett stort intresse i Sverige för tvärkulturella större arbeten som blir på "riktigt" för eleverna. Skapande skola projektet med *Stadsflytten* har viktiga ledord: Delaktighet, demokrati, identitet, centrum och periferi.

Under det första året kommer ett samarbete starta mellan Kiruna och IceHotel i Jukkasjärvi och Arkitekturmuseet, Moderna museet, och Dansmuseet i Stockholm.

### **År 2. 2015-2016**

Läsåret 2015-16 vill Kiruna gärna komplettera första årets arbete med att knyta flera koreografer och arkitekter till projektet under ett helt läsår.

Dessutom vill Kiruna förbereda för arrangerandet av Sveriges femte Dans i skolan – Biennial där Kiruna kan involvera flera kommuner och skolor i nyskapandet av *Stadsflytten*.

Genom Skapande skola- projektet kommer skolan kunna skapa och vidareutveckla samarbeten med olika aktörer inom flera kulturområden

### **År3 2017**

Det är för tidigt att ännu presentera hur det tredje året ska kunna utvecklas på bästa vis. Detta måste särskilt eleverna i Kiruna få vara delaktiga i vad gäller allt ifrån idéer, planering, genomförande och till utvärdering och implementering i skolans kontinuerliga arbete.

## Hur insatserna kommer att utvärderas

Genom enkäter och dialog tar man tillvara kunskaper, förväntningar och föreställningar om projektet och de erfarenheter som finns hos eleverna, lärarna och rektorerna. Vi ställer uppföljande frågor till alla som medverkat för att jämföra vilka kunskaper och upplevelser som projektet har gett upphov till.

Resultaten i utvärderingarna ger underlag i det långsiktiga förankringsarbetet av estetiska lärprocesser i skolorna i Kiruna. I synnerhet kommer man lyfta fram hur nya kunskapsområden som dans och arkitektur kan implementeras i skolans arbete.

Institutet Dans i skolans intention är att stödja och följa projektet genom att koppla dans och genusforskaren Anna Lindqvist till projektet .

Projektets förankring och långsiktighet- elevernas delaktighet – identitetsskapande – reflektioner över skapande processernas betydelse i lärandet och genusperspektiv är några punkter som utvärderingarna kommer innehålla.

## Grundskolor i Kiruna som kommer att medverka i ”Elevernas delaktighet i Kirunas stadsflytt med hjälp av dans och arkitektur”

Skolor :	Elevantal :
Högalidskolan	430
Triangelskolan	239
Luossavaaraskolan	156
Nya Raketskolan inkl. grundskolan	749
Tuolluvaaraskolan	118
Jukkasjärvi skola	81
Svappavaara skola	39
Vittangi skola	83
Vita vidderna (fri.)	ca 95
Vargen (fri.)	ca 140
Sameskolan Kiruna	ca 50
<b>Totalt</b>	<b>2 180 elever</b>

Kiruna kommuns totala yta är 20 000 kvadratkilometer. Från kommunens västra gräns, Riksgränsen till kommunens östra del med Saivomuotka är det 370 km. I hela kommunen finns ca 23 000 invånare. Avstånden mellan skolorna är stora och detta ställer större krav på resurser för att kunna involvera alla elever i Skapande – skola projektet och se till att kulturutövarna kan medverka i skolor som t.ex ligger 18 mil från Kiruna centralort.

## **Budget för**

### **”Elevernas delaktighet i Kirunas stadsflytt med hjälp av dans och arkitektur”**

#### **Kostnader**

Arvoden till Koreografer i samarbete med danslärare, arkitekter i samarbete med bildkonstnär och bildlärare: 600 000 kr

Dansföreställningar där mötet mellan elevernas eget utövande och professionella aktörer presenteras + mindre utställning av Moderna museet Dans i Nord, Arctic Dance Circle, Norrdans, franska koreografer: 100 000 kr

### **För läsåret 2014 -15 ansöker Kiruna kommun om Skapande skola - bidrag för 2 180 elever om 700 000 kr**

Total summa : 700 000 kr

*Caroline Andersson  
Kvalitetsutvecklare BUF  
Kiruna kommun*